

si2021.eu

Slovensko predsedovanje Svetu Evropske unije
Slovenian Presidency of the Council of the European Union

IZKORENINJANJE KAZNIVIH DEJANJ IZ SOVRAŠTVA IN SOVRAŽNEGA GOVORA

Učinkovit boj proti sovražnemu govoru na spletu in dejanjem iz sovraštva ter zaščita žrtev
28. oktober 2021

Idejna zasnova

Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije bo v okviru predsedovanja Slovenije Svetu EU 28. oktobra 2021 skupaj z Evropsko komisijo gostilo virtualno konferenco. Razprava bo tekla o tem, kako se uspešno spopasti s kaznivimi dejanji iz sovraštva in sovražnim govorom, poseben poudarek pa bo dan boju proti sovražnemu govoru na spletu in zaščiti žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva.

Kot priznavajo v nedavno sprejetem [akcijskem načrtu EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025](#), se rasizem, ksenofobija in druge oblike [nestrpnosti](#) v EU krepijo tako na spletu kakor zunaj njega.

Kot je [dejala](#) Generalna sekretarka Sveta Evrope ob predstavitvi [letnega poročila 2019](#) Sveta Evrope proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) »Evropa se sooča s šokantno resničnostjo: protisemitska kazniva dejanja ter kazniva dejanja proti muslimanom in druga rasistična **kazniva dejanja iz sovraštva vznemirljivo naraščajo**.«

Spletno sovraštvo se širi tako v državah kakor čez meje. V [poročilu](#) za leto 2020 je navedeno, da približno ena na tisoč vsebin, objavljenih na Facebooku – oziroma pet milijonov od petih milijard vsebin, dnevno objavljenih na tem družbenem omrežju – krši pravila družbe o sovražnem govoru. Družba [ocenjuje](#), da od 10 do 11 ogledanih vsebin od 10.000 vsebuje sovražni govor. YouTube [poroča](#), da je od septembra do decembra 2020 odstranil 47 milijonov sovražnih komentarjev, medtem ko sta Facebook in Instagram od julija do septembra 2020 [odstranila](#) 22,1 milijona objav.

Kaže, da sovražni govor v družbenih medijih nima le škodljivih učinkov na same žrtve, temveč tudi **negativno učinkuje na svobodo izražanja** in vključevanje v demokratično spletno razpravo. Raziskava [Eurobarometra iz leta 2016](#) je pokazala, da je do 75 % anketirancev doživelo sovražni govor v družbenih medijih, polovica pa se je zaradi tega bala sodelovati v javni razpravi.

Raziskave prav tako kažejo, da izražanje sovraštva lahko razkriva legitimnost javnega sovraštva do manjšinskih skupnosti in zlasti da **naraščanje sovražnega govora na družbenih omrežjih povzroča več kaznivih dejanj proti manjšinam v resničnem svetu**.

Tudi pandemija covid-19 je pripomogla k porastu sovražnega govora, zlasti na spletu, ter širjenju mitov o zarotah in sovražnih zgodb, ki za širjenje virusa krivijo manjšine.

Za dopolnitev učinkovitega uveljavljanja [Okvirnega sklepa o boju proti rasizmu in ksenofobiji iz leta 2008](#) ter za preprečevanje širjenja nezakonitega sovražnega govora na spletu je Komisija leta 2016 z več informacijskimi družbami uvedla [Kodeks ravnanja EU o boju proti nezakonitemu sovražnemu govoru na spletu](#). Žrtve spletnega sovraštva pogosto doživljajo hude negativne posledice. Žrtve, ki so tarče sovražnega govora, pogosto ostanejo same in s spleta ne morejo umakniti sovražnih kibernetских objav. Pri odstranjevanju vsebine so odvisne od spletnih

platform. Delo v skladu s kodeksom ravnanja bo dodatno podprto s sprejetjem Akta o digitalnih storitvah, katerega cilj je izboljšati sposobnost podjetij za odgovorno poslovanje po vsej EU in zaščititi temeljne pravice uporabnikov spletnih storitev.

Najnovejše poročilo ODIHR [o kaznivih dejanjih iz sovraštva](#) kaže, da so v letu 2019 **kazniva dejanja iz sovraštva neposredno prizadela več kot 4.600 žrtev na območju OVSE**. Raziskave Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA) vedno znova kažejo, da večina primerov sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva ostane neprijavljena. Glede na [drugo raziskavo FRA iz leta 2018 o diskriminaciji in kaznivih dejanjih iz sovraštva do Judov v EU](#) osem od desetih Judov (79 %), ki so doživeli protisemitsko nadlegovanje, najresnejšega med temi incidenti ni prijavilo policiji ali drugi organizaciji. Poleg tega žrtve poročajo, da so med obravnavo v kazenskem pravosodnem sistemu doživele sekundarno viktimizacijo. Razmere so še slabše, ker ukrepov ali sistemov za podporo žrtvam večinoma ni. Organizacije civilne družbe pogosto niso vključene v državne strukture za podporo žrtvam. Popravljanje škode, ki jo povzročijo kazniva dejanja iz sovraštva, zahteva celovit državni odziv, ki žrtvine potrebe in pravice postavlja v središče .

[Strategija EU o pravicah žrtev 2020–2025](#) usmerja izvajanje [Direktive o pravicah žrtev](#) in države članice EU in civilno družbo poziva k ukrepanju s pomočjo opolnomočenja žrtev kaznivih dejanj in skupnega prizadevanja za pravice žrtev. Projekt ODIHR [Krepitev ozaveščenosti deležnikov in sredstev za podporo žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva \(EStAR\)](#) je v zadnjih dveh letih razvil sredstva in orodja za izboljšanje podpornih mrež žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva. Projekt EStAR, ki v ospredje postavlja žrtve in upošteva različnost spolov, ozavešča strokovnjake za kazensko pravosodje in podporo žrtvam, izvajalce in oblikovalce politik o zavezah in standardih EU/OVSE o [podpori žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva](#).

Podpora in spodbujanje žrtev sovražnega govora sta tako bistvenega pomena. V tem pogledu je pravilno izvajanje Direktive o žrtvah velikega pomena, projekti, kot so ODIHR-ov EStAR, pa nujni, saj je njihov cilj krepitev zaščite in podpore žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva.

Da bi zagotovila močan skupni odziv kazenskega prava na ravni EU proti sovražnemu govoru in kaznivim dejanjem iz sovraštva, povezanim z drugimi oblikami nestrpnosti poleg rasizma in ksenofobije (zajeto v Okvirnem sklepu o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi), bo Komisija do konca leta 2021 predstavila pobudo za razširitev seznama EU kaznivih dejanj iz prvega odstavka člena 83 PDEU tako, da bodo mednje vključeni sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva.

Na **konferenci v okviru predsedovanja** se bodo zbrali predstavniki evropskih in mednarodnih organizacij, državnih organov, organizacij civilne družbe, strokovnjaki in predstavniki informacijskih družb.

Konferenca ima dvojni cilj.

Na konferenci bomo obravnavali temo sovražnega govora na spletu. S pomočjo najnovejših raziskav bomo ponudili pogled na obseg pojava sovražnega govora na spletu in razpravljali o mogočih odzivih. Ob tej priložnosti si bomo ogledali, kako bi lahko predlog Akta o digitalnih storitvah in njegovo součinkovanje s kodeksom ravnanja, prihajajočo strategijo o protisemitizmu, pa tudi nacionalnimi pobudami na področju izobraževanja in ozaveščanja

pomagala žrtvam pri odstranjevanju nezakonitega sovražnega govora s spleta, s čimer bi dali večjo odgovornost ponudnikom storitev.

Poleg tega konferenca nudila tudi prostor za razmislek o izzivih, dobri praksi in priporočilih, ki izhajajo iz dela projekta EStAR (Krepitev ozaveščenosti deležnikov in sredstev za podporo žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva). Preučili bomo bistvene prvine zanesljivega sistema podpore žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva, vključno z občutljivo in spoštljivo obravnavo žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva in sodelovanjem med organizacijami civilne družbe in vladami. Poudarili bomo pomen ocenjevanja potreb žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva in zagotovili, da se te izpolnjujejo s pomočjo sistemov napotitve, ki temeljijo na sodelovanju, in dostopa do kakovostnih specialističnih podpornih storitev.

Na konferenci bomo tudi seznanjeni z novostmi glede načrtovane pobude Komisije o razširitvi liste EU kaznivih dejanj. Komisija bo imela priložnost predstaviti rezultate ciljnega posvetovanja, ki se je začelo februarja 2021, in študijo, v kateri raziskujejo obseg in naravo sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva v državah članicah. Pogledali bomo, kakšne so možnosti pobude za vključitev vseh oblik sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva na seznam EU kaznivih dejanj, ki jo je napovedala predsednica Komisije von der Leyen. Nadejamo se tudi predstavitve časovnice te pobude.

Osnutek programa

- 9.30–10.15** **Otvoritev konference**
Marjan Dikaučič, minister za pravosodje Republike Slovenije
Didier Reynders, evropski komisar za pravosodje
Christine Lambrecht, nemška zvezna ministrica za pravosodje in varstvo potrošnikov
Francisca van Dunem, ministrica za pravosodje Republike Portugalske
Michael O’Flaherty, direktor Agencije Evropske unije za temeljne pravice
- 10.15–10.45** **Pobuda Komisije za vključitev sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovražstva med EU kazniva dejanja** – predstavitev študije Komisije ter vprašanja in odgovori
Ingrid Bellander Todino, Evropska komisija
- 10.45–11.00* *Odmor*
- 11.00–12.45** **Preprečevanje sovražnega govora na spletu**
Louisa Klingvall, Evropska komisija, moderatorica
- Okrogla miza 1: »Ekosistemi« sovražstva na spletu**
- **Gijs van Beek**, prvi rezultati projekta Evropskega observatorija za sovražni govor, Textgain
 - **Milo Comerford**, Zarote, antisemitizem med pandemijo covid-19, Inštitut Tonyja Blaira za globalne spremembe, Inštitut za strateški dialog
 - **Marisa Jiménez Martín**, Facebook
 - **Brankica Petković**, Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, Slovenija
- Okrogla miza 2: Odzivi nacionalnih organov in organizacij civilne družbe: kako sodelovati pri reševanju družbenih izzivov zaradi sovražnega govora na spletu**
- Vidiki nacionalnih organov**
- **Karoline Fernandez de la Hoz**, vidik Španije glede učinkovitega ukrepanja, Ministrstvo za vključevanje, socialno varnost in migracije
 - **Johanna Eteme**, avstrijsko zvezno ministrstvo za notranje zadeve
 - **Neža Kogovšek Šalamon**, Zagovornik načela enakosti, Slovenija
- Vidiki organizacij civilne družbe. Izmenjava s civilno družbo**
- **Urška Valentič**, Spletno oko, slovenska točka za prijave sovražnega govora in vsebin, povezanih s spolno zlorabo otrok
 - **Katarina Hollan**, ZARA (Zivilcourage und Anti-Rassismus-Arbeit)
- Vprašanja in odgovori
- 12.45–13.50* *Odmor*

13.50–14.10 **Obravnavanje sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva v okviru človekovih pravic**
Stefano Valenti, Svet Evrope

14.10–16.00 **Spodbujanje podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva**
Jane E. Lawson, Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR), projekt EStAR, moderatorka

Okrogla miza 1: Vidiki nacionalnih organov o uvedbi močnega sistema za podporo žrtvam

- **Javier López Gutiérrez**, pregled podpornih sistemov za žrtve kaznivih dejanj iz sovraštva in pomembnost modelov sodelovanja med organizacijami civilne družbe, Statistični sistem in pozornost žrtvam CNDES – SES, Ministrstvo za notranje zadeve Španije
- **Anna Wergens**, primer švedskega organa za žrtve kaznivih dejanj, ki poudarja pomembnost ukrepa za zagotovitev občutljive in ustrezne obravnave žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva
- **Aurélia Schaff**, predstavitev pregleda odzivov na potrebe žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva in podpornih sistemov za napotitev ter okrepljenih mehanizmov spletnega poročanja, agencija Expertise France

Vprašanja in odgovori

15.00–15.10 *Odmor*

Okrogla miza 2: Vidiki civilne družbe o uvedbi močnega sistema za podporo žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva

Marieta Tosheva, Evropska komisija, moderatorka

- **Heike Kleffner**, predstavitev pregleda specialistične podpore žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva, s poudarkom na standardih kakovosti in vključevanju novih tehnologij za podporo žrtvam, Združenje centrov za svetovanje žrtvam desničarskega, rasističnega in antisemitskega nasilja
- **Layla Azzouzi**, Kolektiva proti islamofobiji v Belgiji (CCIB), ki obravnava pomembnost ocene individualnih potreb ter občutljivega in spoštljivega obravnavanja žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva
- **Garyfallia Anastasopoulou**, predstavitev oblikovanja mehanizmov za sodelovanje med organizacijami civilne družbe in vlado za podporo žrtvam kaznivih dejanj iz sovraštva, organizacija civilne družbe Mreža za evidentiranje rasističnega nasilja (RVRN)

Vprašanja in odgovori

Zaključek moderatorke

16.00–16.15 **Sklepne ugotovitve**
Marjan Dikaučič, minister za pravosodje Republike Slovenije
Eric Dupond-Moretti, minister za pravosodje Francije
Margaritis Schinas (še ni potrjeno), podpredsednik Evropske komisije in komisar za zaščito evropskega načina življenja

Moderator konference: Iztok Štefanič, Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije

Kontaktna oseba: Jurka Pavlovčič Ilovar, Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije
(jurka.pavlovcic-ilovar@gov.si)

Konferenca bo potekala v angleškem jeziku. Zagotovljeno bo tolmačenje v slovenski jezik.